

บทที่ 4

บทบาทและประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย

วัฒนธรรมทุกอย่างย่อมมีประโยชน์ต่อสังคมและผู้คน แม้จะเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการหรือการเล่นเพื่อความสนุกสนาน หมากรุกจีนหรือที่เรียกกันว่า "เซี่ยงฉี" ก็เช่นกัน เป็นวัฒนธรรมที่เป็นคติชนอย่างหนึ่งของประเทศจีน ซึ่งมีประวัติศาสตร์ยาวนานมากกว่า 2,500 ปี เป็นเกมกีฬาที่ได้นำกระบวนการสงครามมาเป็นเกมการเล่น วัฒนธรรมนี้เข้ามาสู่ประเทศไทยนาน 70-80 ปี (ราว พ.ศ. 2476-2486) มาแล้วจากการอพยพของคนจีน หมากรุกจีนมีประโยชน์ที่สำคัญต่อผู้เล่นในขณะเดียวกันก็มีบทบาทต่อสังคมและมีประโยชน์ต่อวัฒนธรรมด้วยตัวเอง ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของการเล่นหมากรุกจีนต่อสังคมไทยตามหัวข้อดังนี้

4.1 ประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อผู้เล่น

4.1.1 ประโยชน์ที่มีต่อร่างกาย

4.1.2 ประโยชน์ที่มีต่อจิตใจหรืออารมณ์

4.1.3 ประโยชน์ที่มีต่อการสร้างสุขนิสัย

4.2 บทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อสังคม

4.2.1 บทบาทในฐานะกิจกรรมนันทนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศจีน

4.2.2 บทบาทด้านวัฒนธรรมที่ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดี

4.3 บทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อวัฒนธรรม

4.3.1 สืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน

4.3.2 เป็นตัวอย่างหนึ่งของการสะท้อนอัตลักษณ์ของประชาคมอาเซียน (ASEAN) ที่มี "วัฒนธรรมร่วม" ของชาวจีนโพ้นทะเล

4.1 ประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อผู้เล่น

หมากรุกจีนมีประโยชน์ต่อผู้เล่นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1.1 ประโยชน์ที่มีต่อร่างกาย

ตลอดหลายร้อยปีหลายพันปีที่ผ่านมา หมากรุกจีนได้รับความนิยมจากประชาชน และมีการปรับปรุงมาเรื่อย ๆ จนกลายเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์จีน เป็นผลงานจากหยาดเหงื่อและมันสมองของชาวจีน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษคิดค้นไว้ให้แก่ลูกหลาน มีความหมายอย่างยิ่งต่อการทหาร การจัดกระบวนการ เป็นความภาคภูมิใจในอารยธรรมแห่งมนุษยชาติ การเล่นหมากรุกจีนช่วยให้ผู้เล่นใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้ผู้เล่นมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ช่วยให้ร่างกายได้เคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ ฝึกสมอง ผู้เล่นได้ฝึกฝนสมาธิ สิ่งที่สำคัญคือสามารถช่วยป้องกันโรคเกี่ยวกับระบบประสาทได้ เช่น โรคพาร์กินสัน (มือสั่น) การใช้สมองครุ่นคิดก่อนเดินตัวหมาก สามารถช่วยป้องกันไม่ให้เซลล์สมองเสื่อม

นายศรีณัฐ ชัยแสง (26 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านร่างกาย ได้เล่าว่า

“...การเล่นหมากรุกจีนช่วยให้ผมใช้เวลาว่างอย่างมีประสิทธิภาพ บ้านผมอยู่แถว ๆ นี้ ถ้ามีเวลาว่างผมก็จะเดินมาที่สมาคมเล่นหมากรุก การเล่นหมากรุกจีนสามารถช่วยให้ร่างกายได้เคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันโรคพาร์กินสัน โรคอัลไซเมอร์...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการเล่นหมากรุกจีนมีประโยชน์ต่อด้านร่างกาย ผู้เล่นได้เปลี่ยนบรรยากาศจากในบ้านไปพบปะผู้คนนอกบ้านมากขึ้น ทำให้ผู้เล่นได้เคลื่อนไหวและได้ใช้สมอง ขณะเล่นได้ใช้กล้ามเนื้อมือ หมากรุกจีนเป็นกีฬาที่สามารถฝึกฝนสมอง จึงทำให้สมองทำงานอย่างต่อเนื่อง เชื่อว่าสามารถช่วยป้องกันการโรคที่เกิดจากเซลล์สมองเสื่อมได้

นายจิรายุส ฉันทาปกรณ์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านร่างกาย ได้เล่าว่า

“...ผมชื่อจิรายุส ฉันทาปกรณ์ครับ เรียนอยู่ที่โรงเรียนสวนกุหลาบครับ กำลังศึกษาเล่นหมากรุกจีนอยู่ครับผม กีฬานี้ก็เป็นอะไรที่มันสร้างสรรค์ทำให้ผมได้รู้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ครับ แล้วก็เห็นว่าเป็นกีฬาที่ดีครับ ทำให้ฝึกฝนสมอง มีความจำที่ดี แล้วก็ฝึกวางแผนกลยุทธ์ครับผม...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สำหรับนักเรียน หมากรุกจีนเป็นกีฬาอีกประเภทหนึ่งที่เพิ่มขึ้นมา สำหรับใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นกีฬาที่มีประโยชน์ในการฝึกฝนสมอง ได้ใช้ความคิดแก้ปัญหา การวางแผนที่ดี ช่วยในการเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นประโยชน์ในการฝึกฝนให้สมองทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นายรัชมีทัต มีแก้วน้อย (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านร่างกาย ได้เล่าว่า

“...ผมเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 14 ครับผม ความคิดเห็นของกีฬาหมากรุกจีนนะครับ ส่วนตัวผมคือ กีฬานี้ก็เน้นทักษะกระบวนการทางความคิดนะครับ เป็นการฝึกสมองอย่างหนึ่งครับ เพื่อสามารถนำไปใช้ ตีโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ได้ กีฬาหมากรุกจีนเนี่ยนะครับ จะเน้นทักษะกระบวนการ การวางแผนตัวหมาก การเดินหมาก ว่าต้องเดินอย่างไรครับผม...”

เด็กชายภูเบศ ธาราธรชนะกุล (5 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านร่างกาย ได้เล่าว่า

“...รู้สึกมันทำให้กระบวนการคิดดีขึ้น เพราะว่าผมเล่นกับคุณปู่ คุณปู่เล่นเก่ง ทุกครั้งที่เดินหมากผมต้องคิดให้รอบคอบ ไม่งั้นแพ้แน่ ๆ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนเป็นกีฬาที่มีประโยชน์ต่อระบบการทำงานของสมอง ระหว่างที่เล่นการเดินตัวหมาก ผู้เล่นต้องใจเย็นและมีการคิด การวางแผนกลยุทธ์ ช่วยพัฒนากระบวนการคิดของผู้เล่น สำหรับเด็กเยาวชน การเล่นหมากรุกจีนเป็นจุดเริ่มต้นของการฝึกสมองให้พัฒนาอย่างมีระบบต่อเนื่อง ทำให้ผู้เล่นมีสมาธิมากขึ้น ช่วยเสริมสร้างสติปัญญา ให้ผู้เล่นมีความคิดสร้างสรรค์

นายพงษ์รัฐกร ตินวรานนท์ (5 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านร่างกาย ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจีนช่วยฝึกฝนสมองให้คิดเสมอ ทำให้ไม่ขี้ลืม เป็นวิธีการฝึกสมาธิที่ดี...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนเป็นกีฬาที่ต้องใช้สมองอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นให้สมองทำงาน กระตุ้นเซลล์สมองและทำให้สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ช่วยให้สมองทำงานเร็วขึ้น เพราะที่ต้องตัดสินใจแก้ปัญหาในเหตุการณ์เฉพาะหน้า หากสมองของเราทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ผู้เล่นมีความจำที่ดีและมีสมาธิมากขึ้น

นอกจากนี้ ในทางแพทย์แผนจีนเชื่อว่า การเดินตัวหมากที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว บังคับให้ผู้เล่นต้องใช้สติปัญญาในการวางแผนและการเดินหมาก กระตุ้นให้สมองทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อีกทั้งเด็กเยาวชนจะมีลักษณะไม่อยู่นิ่ง มักซุกซนเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา นิ่ง ๆ ไม่ค่อยได้ แต่การเล่นหมากรุกจีนต้องนิ่ง ต้องสงบใจเย็น และมีสมาธิ จึงเชื่อว่าการเล่นหมากรุกจีนเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การเล่นหมากรุกจีนไม่เหมือนกีฬาที่ต้องออกกำลังกาย เช่น ฟุตบอล หรือ บาสเกตบอลที่ต้องออกแรงมาก หมากรุกจีนเป็นกีฬาทางสมอง มีประโยชน์ต่อสุขภาพ โดยเฉพาะความคิด มือ และสายตา สำหรับผู้สูงอายุ การเล่นหมากรุกจีนช่วยป้องกันการโรคที่เกิดจากเซลล์สมองเสื่อม สำหรับเด็กเยาวชนการเล่นหมากรุกจีนเป็นการฝึกสมองให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เล่นมีสมาธิมากขึ้น ช่วยเสริมสร้างสติปัญญา ให้ผู้เล่นมีความคิดสร้างสรรค์ มีความทรงจำที่ดีและมีสมาธิมากขึ้น การแพทย์แผนตะวันออกและตะวันตกเห็นว่าการใช้ความคิด ตัดสินใจ อย่างการเล่นหมากรุกจีนสามารถช่วยส่งเสริมให้เด็กเยาวชนมีพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นอย่างดี

4.1.2 ประโยชน์ที่มีต่อจิตใจหรืออารมณ์

การเล่นหมากรุกจีนมีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตมากกว่าสุขภาพกาย สำหรับผู้เล่นส่วนใหญ่หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการ เล่นเป็นงานอดิเรก การเล่นหมากรุกจีนทำให้ผู้เล่นได้ผ่อนคลายความเครียด ได้รับความสนุกสนาน เนื่องจากผู้เล่นหมากรุกจีนในสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ สำหรับผู้เล่นกลุ่มนี้การเล่นหมากรุกจีนยังเป็นการผ่อนคลายความรู้สึกทางจิตใจชนิดหนึ่ง นอกจากนี้การเล่นหมากรุกจีนยังฝึกให้ผู้เล่นเป็นคนใจกว้าง ใจเย็น รู้จักให้อภัยคนอื่น

นายวรภา มงคลรัตนมณี (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านจิตใจหรืออารมณ์ ได้เล่าว่า

“ที่เบตงมีคนเล่นหมากรุกมากมาย ผมเล่นหมากรุกจีนตั้งแต่ตอนเด็ก ๆ เพราะว่าสมัยนั้นไม่มีอะไรให้เล่นอีกอย่างหนึ่งคือ ที่บ้านไม่ค่อยมีเงิน ไม่สามารถซื้อโน่นซื้อนี่ให้ผม ก็เห็นผู้ใหญ่เล่นหมากรุกจีน ผมก็เลยไปดูผู้ใหญ่เล่น ดูไปดูมาก็เรียนรู้วิธีการเล่น ผมเพิ่งมาถึงกรุงเทพฯไม่กี่เดือนนี้มีเพื่อนบอกว่าที่สวนลุมพินีมีคนเล่นหมากรุกจีน ผมก็เลยมาดู เห็นมีคนเล่นเยอะก็เลยร่วมเล่นด้วย...หมากรุกจีนฝึกให้ผมเป็นคนใจเย็น เพราะว่าบางทีคู่ข้าต้องใช้เวลาคิดนาน อาจจะมีหลายนาที ผมต้องรอให้เขาคิด ๆ

บางที่เดินผิวดินเดียวก็แพ้เลย แต่ถ้าผมแพ้ ผมก็ไม่โกรธใครนะหมากรุก
จีนทำให้ผมได้รับความสนุกสนาน นี่คือสิ่งสำคัญครับผม...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ใช้
จ่ายเงินน้อยแต่ใช้เวลาเล่นค่อนข้างนาน ในสมัยก่อนประชาชนไม่ค่อยมีเงินใช้ในการหาความบันเทิง
หมากรุกจีนจึงเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ได้รับความนิยมในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีน การเล่นหมากรุก
จีนทำให้ผู้เล่นได้รับความสนุกสนานระหว่างการเดินหมาก ขณะเดียวกันยังช่วยขัดเกลาให้ผู้เล่นมี
พฤติกรรมที่ดี มีจิตใจตรงาม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพราะว่าหมากรุกจีนเป็นกีฬาที่ต้องใช้เวลา
ผู้เล่นต้องใจเย็นมีความอดทนระหว่างเวลาเล่นหมากรุกจีน เนื่องจากการเดินตัวหมากต้องใช้ความ
ระมัดระวังเป็นพิเศษ ก่อนที่จะเดินตัวหมากจึงต้องคิดให้รอบคอบ จึงทำให้ผู้เล่นต้องคิดทบทวนก่อนที่
ลงมือปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

นายสุระ สินรุยสกุล (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์ประโยชน์ของ
หมากรุกจีนที่มีต่อด้านจิตใจหรืออารมณ์ ได้เล่าว่า

“...ตอนเด็ก ๆ ไม่มีอะไรให้เล่น เห็นผู้ใหญ่เล่น ก็เลยสนใจ คุณปู่
เป็นคนที่สอนวิธีการเล่นหมากรุกจีนให้ผม ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันร่วมด้วย
และผมยังได้รางวัลด้วย ผมเล่นหมากรุกจีนประมาณ 10 ปีแล้ว...เล่น
หมากรุกทำให้ผมรู้สึกสบาย ๆ ผ่อนคลาย เวลาที่ผมหงุดหงิดหรืออารมณ์
เสีย เล่นหมากรุกจะทำให้ผมใจเย็น ทำให้อารมณ์ดีขึ้น...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในวัยเด็กหมากรุกจีนเป็นการละเล่นของเด็ก
และเยาวชนในหมู่บ้าน เป็นวิธีการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนที่ดำเนินไปอย่าง
ปกติวิสัย หรือเป็นไปตามธรรมชาติ ทำให้เด็กและเยาวชนเติบโตด้วยคุณธรรมจริยธรรม และผู้ใหญ่จะ
เป็นต้นแบบของเด็ก นอกจากนี้การเล่นหมากรุกจีนยังสามารถช่วยในการปรับสภาพจิตใจของผู้เล่น
ไม่ว่าจะเล่นเป็นประจำหรือเป็นงานอดิเรก ก็สามารถช่วยผ่อนคลายความเครียด เป็นวิธีที่มีประโยชน์
เหมาะกับวัยผู้เล่นไม่ต้องหักโหมใช้แรงมากแบบการเล่นกีฬากลางแจ้ง

นายสุรชัย ธรรมมงคลเดช (26 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ
ประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านจิตใจหรืออารมณ์ ได้เล่าว่า

“...ผู้เล่นหมากรุกจีนส่วนใหญ่เป็นคนวัยเกษียณ เล่นหมากรุกจีน
เพื่อฆ่าเวลาด้วย สนุก ๆ ได้ผ่อนคลายความเครียด เล่นเป็นงานอดิเรก
เพื่อไม่เหงา เพราะมีเพื่อนเล่นด้วยกันหลายคน ก็มีชื่อเสียงด้วย เพราะเวลา
นอน อาจจะเก็บเอาตัวหมากบนกระดานไปฝันนะครับ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เนื่องจากหมากรุกจีนเป็นกิจกรรมที่ความ
ต้องใช้เวลาในการคิดและการวางแผนกลยุทธ์แล้ว หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ได้รับความนิยมใน
กลุ่มผู้สูงอายุ ที่คนเกษียณจากการทำงานประจำได้ใช้เวลาว่างที่เป็นประโยชน์ ผู้เล่นได้รับความ
สนุกสนานจากการเล่นหมากรุกจีน และมีโอกาสรู้จักเพื่อนใหม่

นายจิรพัฒน์ โชคดีวิทยา (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ
ประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านจิตใจหรืออารมณ์ ได้เล่าว่า

“...ถ้าเราเล่นคนเดียว บางทีก็อาจจะยังไม่รู้ว่าการเดินอย่างนี้มีเทคนิคอะไรบ้าง อันที่สอง ก็คือแบบว่าให้เรามาเล่นกับคนอื่นที่เราไม่รู้จักมาก่อน ให้เราฝึกเล่นกับเขา แล้วดูว่าเขามีเทคนิคอะไรบ้างนะครับ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนจะทำให้ผู้เล่นได้ฝึกฝนเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ซึ่งถ้าพบคู่เล่นใหม่ ๆ ก็จะทำให้ได้ฝึกฝนเทคนิคใหม่ ๆ ได้มากมาย นอกจากนี้ในขณะที่เล่นหมากรุกจีนก็ฝึกให้เป็นคนใจกว้าง อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่หยิ่ง ไม่เอาตนเองเป็นศูนย์กลาง รับฟังมุมมองและความคิดเห็นที่แตกต่างกับตัวเอง ยอมรับข้อจำกัดและความบกพร่อง ความผิดพลาดของตนเอง เห็นข้อดีของคนอื่นแล้วพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าต่อไป

นายพงศกร บุญเสริมทวีโชค (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านจิตใจหรืออารมณ์ ได้เล่าว่า

“ผมเป็นคนไทยครับ เล่นหมากรุกจีนประมาณ 1 ปีแล้ว ผมเล่นหมากรุกจีนเพื่อความสนุก ผ่อนคลาย”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สำหรับผู้เล่นบางคนการเล่นหมากรุกจีนเป็นกิจกรรมที่ช่วยผ่อนคลายความเครียด เนื่องจากการเล่นหมากรุกจีนเป็นการออกกำลังกาย ภายใต้มุมมองผู้เล่นมักจะเล่นในบรรยากาศแบบเงียบสงบ เย็นสบาย ทำให้จิตใจแจ่มใสไปด้วย อีกทั้งการเล่นหมากรุกจีนต้องใช้สมาธิในการเดินตัวหมาก ดังนั้นเวลาเล่นผู้เล่นจะทิ้งเรื่องต่าง ๆ ไว้ก่อน ทำให้จิตใจและอารมณ์ สงบได้ผ่อนคลาย

สรุปได้ว่า จากลักษณะของผู้เล่นหมากรุกจีนในสังคมไทยส่วนใหญ่เล่นเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หมากรุกจีนจึงเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ได้รับความนิยมในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีน เป็นกีฬาในร่มที่ผู้เล่นได้รับความสนุกสนานระหว่างการเดินทาง ทำให้ผู้เล่นเป็นคนนิสัยดี ใจเย็น ไม่เห็นแก่ตัว ใจกว้าง อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่หยิ่ง รู้จักการวางแผนกลยุทธ์ เป็นคนรอบคอบ นอกจากนี้ยังช่วยปรับสภาพจิตใจ ผ่อนคลายความเครียด โดยเฉพาะผู้เล่นกลุ่มผู้สูงอายุหมากรุกจีนที่ได้รับประโยชน์ เพราะได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีโอกาสได้พบปะเพื่อนฝูงพูดคุย ไม่รู้สึกเหงาเหว คือ รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า ส่วนกลุ่มเด็กและเยาวชนนั้นการเล่นหมากรุกจีนยังมีประโยชน์ทั้งการฝึกสมาธิและการปลูกฝังคุณธรรม ดังเช่นการสอนให้อดทน ให้เกียรติคู่ต่อสู้

4.1.3 ประโยชน์ที่มีต่อการสร้างสุขนิสัย

นอกจากหมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการของประชาชนแล้ว ยังเป็นกีฬาที่ช่วยฝึกฝนให้ผู้เล่นมีลักษณะนิสัยที่ดี อันทำให้ชีวิตมีความสุข เพิ่มทักษะและปัญญา ผู้เล่นยังสามารถนำปรัชญาหมากรุกจีนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาตัวเองให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต สร้างสรรค์ความคิดและฝึกฝนวินัย เรียนรู้กลยุทธ์การเล่น เกม การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้พบปะเพื่อนใหม่ รู้จักมีความสามัคคี การจะเล่นหมากรุกจีนจะช่วยฝึกสมาธิที่เป็นประโยชน์ต่อเราในการทำงานและในการใช้ชีวิตประจำวันด้วย

นายพงศกร บุญเสริมทวีโชค (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจีนทำให้ผมได้มีกิจกรรมทำร่วมกับเพื่อนร่วมเรียน ทำให้ผมได้รู้จักเพื่อนมากขึ้น บางทีหลังเลิกเรียนเราก็จะรวมตัวเล่นหมากรุกจีน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนทำให้คนในสังคมมีโอกาสพบปะกับคนอื่นมากขึ้น ช่วยสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลรอบข้าง ซึ่งมนุษย์สัมพันธ์จะมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะคนเราอยู่คนเดียวตลอดเวลาไม่ได้ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม

นายสุระ สิ้นจยศกุล (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อการสร้างเสริมสติปัญญา การรู้จักการวางแผน และการทำให้เกิดคุณธรรมที่รับขณะเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจะสอนให้คนเล่นรู้จักวางแผน มีความคิดเป็นระเบียบ นักหมากรุกชั้นนำคือนักวางแผนที่ดี เพราะในการเล่นนั้น ผู้เล่นต้องมีการวางแผน ตั้งแต่ขั้นตัวหมากรุก เดินหมากแต่ละตัวให้ได้จังหวะ ทั้งรุกและรับ ไม่ว่าจะรุกหรือรับแบบใด ก็ต้องวางแผนรุกและรับให้ถูกต้อง ในชีวิตของเรา ถ้ามีแผนการดำเนินชีวิต ก็จะช่วยให้ชีวิตเป็นระเบียบ หรือในการทำงาน ถ้ามีแผนการ รู้จักวางแผนอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว งานที่กระทำก็ย่อมมีประสิทธิภาพสูง เป็นกีฬาที่สอนให้เป็นคนรู้จักแพ้ รู้จักชนะ และรู้จักการให้อภัยคนอื่น ฝึกให้เป็นคนใจกว้าง เมื่อไปทำงานก็ได้ร่วมงานกับคนอื่นได้อย่างดี...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนเป็นกีฬาที่มีประโยชน์อย่างหลากหลาย และทำให้ผู้เล่นรู้จักนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและในการทำงานหรือการเรียนหนังสือ เรายังเห็นประโยชน์ที่มากขึ้นของหมากรุกจีน เพราะการเล่นต้องใช้สมาธิในการวางแผน กลยุทธ์ เวลาเดินหมากต้องคิดให้รอบคอบ การเล่นหมากรุกจึงช่วยพัฒนากระบวนการคิดของผู้เล่นให้เป็นระบบมีขั้นตอน นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้เล่นมีมารยาทที่ดี ใจกว้าง รู้จักการให้อภัย ซึ่งผู้เล่นสามารถนำไปใช้ในการทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นายยุทธชัย เตชะวนากร (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อการสร้างสุขนิสัย ได้เล่าว่า

“...ตัวหมากแต่ละตัวต่างมีตำแหน่งของตัวเอง ตัวเรือ(จวี) นี้สำคัญมาก พลังมหาศาล เรือตัวหนึ่งคุมแปดทิศเลยนะ แต่ถ้าเราเดินไม่เป็น มันก็ไม่มีประโยชน์ ส่งไปให้เขากินอย่างเดียว ชีวิตเราก็เหมือนกัน เราอาจจะมั่งมีสิ่งดี ๆ อยู่ในมือ แต่เราไม่รู้คุณค่าของมัน เหมือนบางคนมักจะพูดว่า คุณไม่รู้คุณค่าของสิ่งที่คุณมีจนกว่ามันจะจากไป ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนสอนให้ผู้เล่นเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ และรู้จักใช้สิ่งนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิต มีประโยชน์ในการสอนให้ผู้เล่นวางตัวให้เหมาะสมกับบุคคล สถานที่ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

นายฮวางรู่ยเตี้ยน (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อการสร้างสุขนิสัย ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจีนเป็นเกมที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเล่น ฝึกให้เรา มีความอดทนในการเดินหมากของคู่ขา ฝึกการตัดสินใจ ในเวลาเล่นหมากรุก จะมีช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ที่เกิดทางเลือกมากขึ้น จะต้องตัดสินใจ ในจุดสำคัญที่ถึงขั้นเป็นตาย ในชีวิตจริง ก็มีการตัดสินใจเช่นนี้ บ่อยครั้ง การเล่นหมากรุกจีนสร้างความสามัคคีและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเล่นหมากรุกจีนทำให้เราได้รู้จักเพื่อนใหม่ เพราะในกรุงเทพฯมีการรวมตัวตามที่ตั้งต่าง ๆ ที่ไหนมีคนเล่นหมากรุกจีนเราก็จะไปที่นั่น อย่างเราตอนนี้ถึงวัยเกษียณแล้ว มีเพื่อนเล่นด้วยกัน จะไม่เบื่อไม่เหงาไม่คิดมาก...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้เล่นหมากรุกจีนสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาหมากรุกจีนมาใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เล่นรู้จักความสำคัญของการตัดสินใจว่า ก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรต้องคิดให้รอบคอบ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เล่นมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพิ่มสีสันให้กับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะกลุ่มวัยเกษียณ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก และไม่นำชีวิตเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขที่จะทำให้เสียสุขภาพ เห็นได้ว่าผู้เล่นส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มของมึนเมา

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อการสร้างสุขนิสัย ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจีนมันเป็นวิชาที่ลึกซึ้งมาก บนกระดานหมากจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาครับ การเล่นหมากรุกที่ดียังต้องรู้จักความสำคัญของตัวหมาก การตัดสินใจในการวางตำแหน่งแล้วหน้าที่ของตัวหมากนั้น ๆ เช่น ตัวหมากแต่ละตัวมีหน้าที่ที่แตกต่างกัน บางอย่างทำแทนกันได้ แต่บางอย่างก็ไม่สามารถแทนกันได้ เนี่ยเหมือนกับนักบริหารที่เข้าใจถึงความสามารถของลูกน้องแล้วเลือกใช้ หรือให้ตำแหน่งงานตามความสามารถและความเหมาะสมครับ หมากรุกจีนเป็นเกมที่ฝึกสติปัญญา ทำให้คนเราเป็นคนละเอียดรอบคอบ รู้จักระวังตัวมากขึ้น อย่างมองแค่เปลือกนอก บางทีคู่ขาตั้งใจเดินตัวหมากตัวนี้ แต่ที่แท้จริงเขาอยากทำให้เราประมาท...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คำว่า “บนกระดานหมากจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา” เป็นหลักทางพุทธศาสนา เรื่อง การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ทำให้เข้าใจได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นนิยามหนึ่งของคำว่า วัฏวนธรรม ที่มี “การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา” สิ่งสำคัญคือ ผู้เล่นสามารถจะรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ หากฝึกฝนการเล่นที่ไม่ถูกต้อง เช่น หลอกล่อให้คู่เล่นหลงทาง เกิดความประมาทหรือขี้เกียจ ก็เป็นความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

บทสัมภาษณ์ของแต่ละคนที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการเล่นหมากรุกจีนมีประโยชน์หลายประการ โดยเปรียบเทียบว่าหมากแต่ละตัวเปรียบเหมือนคน ๆ หนึ่งที่มีความสามารถแตกต่างกัน จะ

ทำหน้าที่ที่ตัวเองไม่ชำนาญไม่ได้ หากผู้มอบหมายงานหรือผู้บังคับบัญชา ไม่รู้ว่าเขามีศักยภาพอย่างไร การงานจะเสียหาย และผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะทำงานอย่างยากลำบาก สุดท้ายผลงานก็ออกมาไม่ดี เท่ากับสูญเสียและทำลายกำลังคนไปโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนี้ยังทำให้ได้ข้อคิดว่า การสูญเสียคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เพราะความไม่รู้ ความไม่รอบคอบ ทำให้เสียหายทั้งตัวเรา ผู้ใต้บังคับบัญชา และงานในสวนรวม เป็นความเสียหายที่ยิ่งใหญ่ แต่ที่เกิดขึ้นเพราะความบกพร่องของผู้เล่นเอง ดังนั้นการเล่นหมากรุกจีน ควรจะเล่นสม่ำเสมอ ผู้เล่นก็จะได้เรียนรู้มากขึ้น ทั้งในชีวิตประจำวัน และเมื่อเกิดเหตุการณ์สำคัญที่จะต้องตัดสินใจ การเล่นหมากรุกจีนยังทำให้เกิดความรอบคอบ ความสงบเยือกเย็นนี้จะส่งผลมาถึงบุคลิกภาพของผู้เล่นที่จะมีความเชื่อมั่น ไม่โลเล สร้างความน่าเชื่อถือ เป็นที่ไว้วางใจแก่คนทั่วไป

การสร้างสุขนิสัยในหมู่เยาวชนจากการเล่นหมากรุกจีนยังมีความสำคัญ เพราะเยาวชนคือกลุ่มคนที่จะเป็นอนาคตของสังคม

นายภาคย์ เสถียรพัฒน์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีนที่มีต่อการสร้างสุขนิสัย ได้เล่าว่า

“...เยาวชนสมัยนี้มีเวลาเยอะนะครับ ก็น่าจะเอาเวลามาใช้เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ความคิด แล้วก็ฝึกฝนวินัย เรียนรู้กลยุทธ์การเล่นเกมนะครับ ...”

นายสมบัติ ศรีประเสริฐ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นโรงเรียนชายล้วน มีจำนวนเด็ก 4,000 คนได้มีกีฬาอีกประเภทหนึ่งขึ้นมาสำหรับใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ประเด็นที่สอง โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้เปิดโครงสร้างภาษาจีนขึ้นมา และมีความเกี่ยวข้องกับเกี่ยวพันกับประเทศจีนมากขึ้น จึงต้องการที่จะเรียนรู้กีฬาของจีน เพื่อให้เด็กใช้สำหรับในเวลาว่าง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การซึมซับรับรู้และทำความเข้าใจวัฒนธรรมจีน ผ่านกิจกรรมนันทนาการที่ไม่น่าเบื่อ คือ การเล่นหมากรุกจีนนั้น ทำให้เยาวชนไทยเรียนรู้ชีวิตประจำวันที่มีประสิทธิภาพมาก และเด็ก ๆ ก็ได้รับความเพลิดเพลินพร้อม ๆ กับความรู้วัฒนธรรมจีนด้วย โดยที่วัฒนธรรมการเล่นหมากรุกจีนได้สะท้อนความเป็นจีนอยู่ไม่น้อย เช่น ชื่อเรียกตัวหมากหรือ บนกระดานจะมีช่องว่างอยู่ช่องหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นที่แม่น้ำที่กั้นเขตแดน 2 กองทัพทำให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จีนไปด้วย

นายพงศกร บุญเสริมทวีโชค (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...ในโรงเรียนมีชมรมหมากรุกจีน ครูสอนภาษาจีนจะมีการเปิดชมรมจีนต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสวัฒนธรรมจีน ถ้าใครสนใจก็สามารถไปเรียน...”

นายสารัช กาลวิโรจน์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“ผมนายสารัช กาลวิโรจน์ อยู่ม.4/14 เป็นสมาชิกชมรมจีนลีกซ์ ครีบ การเล่นเกมหมากรุกจีนของผมครีบ คือ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์นะครีบ แล้วก็จะได้รู้จักวัฒนธรรมจีนให้มากขึ้นครีบ ความรู้สึกที่ได้เข้ามานะครีบ ส่วนมากวัยรุ่นสมัยนี้นั้นก็จะมีเวลาว่างมากครีบ ก็อาจจะไปเล่นเกม ทำอะไรอย่างนั้นครีบ ผมว่าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คิดว่ามาเล่นหมากรุกอะไรอย่างนี้ครีบ...”

จากการสัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรรณ (16 เมษายน 2557 : สัมภาษณ์) ในฐานะนายกสมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประเทศไทยซึ่งมีประสบการณ์จากการเห็นเยาวชนเล่นหมากรุกจีนมานาน ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีนที่มีต่อกลุ่มเยาวชนว่า

“...การเล่นหมากรุกจีนทำให้เด็กมีจิตใจจดจ่อกับการเล่น ทำให้เขาถูกฝึกให้เป็นคนใจเย็น มีความเชื่อมั่น ใช้ความคิด รู้จักวางแผน เพราะหมากรุกต้องใช้หัวคิด คิดอยู่ตลอดเวลา ยิ่งกว่านั้นโรงเรียนต่าง ๆ ก็ขอให้สมาคมส่งครูไปช่วยฝึกเล่นหมากรุกจีน เพื่อให้เด็กไม่ใช้ชีวิตเกี่ยวข้องกับอบายมุข เพราะเด็กจะจดจ่อกับการเล่น จนไม่คิดจะไปทำสิ่งที่ไม่ดี...”

ถึงแม้ว่ากีฬาหมากรุกจีนต่างจากกีฬาประเภทกลางแจ้งอย่างฟุตบอลและบาสเกตบอล แต่หมากรุกจีนก็ยังเป็นกีฬาในร่มชนิดหนึ่ง ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้เล่นทั้งในสุขภาพกายและสุขภาพจิตสำหรับเด็กและเยาวชน การเล่นหมากรุกจีนยังมีบทบาทสำคัญคือ หมากรุกจีนสามารถจัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เสริมความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมจีน ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลดีในอนาคตเมื่อนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนที่จะใช้ชีวิตเกี่ยวข้องกับการทำงาน นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เล่นพัฒนาทักษะ ทำให้สุขภาพ เกิดความมั่นใจในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้าร่วมงานกับกลุ่มใด ๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้เล่นยังสามารถนำปรัชญาหมากรุกจีนเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต วิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและเป็นการฝึกสมาธิให้นักเรียน ช่วยทำให้เด็กเยาวชนได้เรียนรู้การควบคุมอารมณ์ ฝึกความใจเย็น ความอดทน เป็นต้น ทำให้เด็กและเยาวชน รู้จักดูแลตนเอง ปลอดภัยเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ

4.2 บทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อสังคม

วัฒนธรรมมีบทบาทอย่างยิ่งต่อสังคมมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สังคมต้องยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน วัฒนธรรมหมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่สร้างความพึงพอใจของมนุษยชาติ โดยมีเอกลักษณ์เฉพาะตน แต่ละชาติพันธุ์ต่างก็มีวัฒนธรรมของตนเอง ชาวจีนโพ้นทะเลหรือคนไทยเชื้อสายจีนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในสังคมไทยเป็นเวลาช้านาน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย จึงทำให้วัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทยมีการผสมผสานซึ่งกันและกัน วัฒนธรรมจีนที่ถูกนำเข้ามาจึงมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย หมากรุกจีนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจีนที่สำคัญ ย่อมจะมีบทบาทต่อสังคมไทยในหลาย ๆ ด้าน ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อสังคมไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 บทบาทในฐานะกิจกรรมนันทนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศจีน

สำหรับผู้เล่นหมากรุกจีนทั่วไป หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการอย่างหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่บุคคลทำในเวลาว่างด้วยความสมัครใจและไม่ผิดกฎหมาย แล้วทำให้เกิดความพึงพอใจ ความสบายใจ กิจกรรมนันทนาการมีอยู่หลายประเภท โดยทั่วไปผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย เพศ ความสามารถ เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน กิจกรรมที่เหมาะสมจะส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพจิตดี หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่มีเอกลักษณ์ของประเทศจีน เหมาะสมกับผู้เล่นทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับชั้น จึงได้รับความนิยมในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งต่อไปมีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจในหมู่ชาวไทยทั่วไปด้วย

ชุดหมากรุกจีนมาตรฐาน สะท้อนประวัติและวัฒนธรรมจีนอย่างชัดเจน แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์จีน เช่น ตัวหมากรุกจีนแบ่งออกเป็นสองสี สีแดงกับสีดำ ซึ่งไม่เหมือนหมากล้อมที่เป็นสีดำและสีขาว เพราะว่ามันเป็นแบบจำลองจากเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของ “สงครามฉู่-ฮั่น” สมัยจีนโบราณ พงศาวดารบันทึกไว้ว่า หลิวปัง (ผู้นำฮั่น) และเซี่ยงอวี่ (ผู้นำฉู่) สองฝ่ายทำสงครามกันเพื่อชิงอำนาจการปกครอง ตลอดเวลา 5 ปีที่สองกองทัพสู้รบกัน โดยชุดทหารและสีธงของกองทัพฮั่นเป็นสีแดง กองทัพฉู่เป็นสีดำ นอกจากนี้เวลาเล่นหมากรุกจีนจะให้ฝ่ายสีแดงเดินก่อน อันนี้ก็มาจากเหตุการณ์ที่ว่า ในสงครามฉู่-ฮั่น สงครามยุติลงด้วยชัยชนะสมบูรณ์แบบของฮั่น (แดง) ซึ่งสะท้อนให้เห็นในเวลาเดินหมากรุกจีนจะมีสุภาษิตว่า “แดงก่อนดำหลัง” ส่วนจำนวนของตัวหมากก็สะท้อนถึงการจัดตั้งกองทัพในสมัยโบราณ เช่น ในชุดหมากรุกจีนฝ่ายดำและฝ่ายแดงต่างก็มีตัวปิน (ทหาร) 5 ตัว เพราะว่ามีแม่ทัพ 5 คนจัดทำเป็นหนึ่งในทัพหรือหนึ่งฝ่าย เป็นต้น บนกระดานหมากรุกจีนมีเส้นแบ่งเขตกองทัพทั้งสอง ซึ่งมีภาษาจีนเขียนไว้ว่า “楚河汉界” แปลว่า แม่น้ำฉู่เขตแดนฮั่น มีที่มาจากเหตุการณ์ “สงครามฉู่-ฮั่น” เช่นกัน ในตอนสุดท้ายของสงครามทั้ง 2 ฝ่ายได้ทำข้อตกลง แล้วแบ่งเขตแดนโดยใช้คลองหรงเกา ให้ทางตะวันตกของคลองเป็นของฝ่ายฮั่น หรือหลิวปัง ส่วนทางตะวันออกเป็นของฉู่ หรือเซี่ยงอวี่ ดังนั้นในชุดหมากรุกจีนจะมีสัญลักษณ์หลายอย่างที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์จีน

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทที่เป็นกิจกรรมนันทนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศจีน ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ได้รับความนิยมในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน...อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมนันทนาการที่มีเอกลักษณ์แบบจีน หมากรุกจีนมีที่มาจากการจัดทัพสงครามในสมัยโบราณ มีกองทัพ มีแม่น้ำ บนตัวหมากมีการเขียนตัวอักษรจีน เป็นเกมที่ใช้ยุทธศาสตร์...”

นายพงศกร บุญเสริมทวีโชค (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทที่เป็นกิจกรรมนันทนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศจีน ได้เล่าว่า

“...ผมพูดภาษาจีนไม่เก่งนะ พูดได้ไม่กี่คำ ตอนแรกผมจำตัวหมากไม่ค่อยได้เลยครับ รูปตัวหมากแตกต่างกับหมากรุกไทยมาก บนตัว

หมากรุกจะมีตัวอักษรจีนแสดงตำแหน่งของแต่ละตัว ปกติผมจะจำลักษณะของแต่ละคำ ไม่งั้นจะจำผิดครับ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่มีเอกลักษณ์แบบจีน ซึ่งเอกลักษณ์เด่นชัดที่สุดก็คือ ตัวอักษรจีน จากตัวอักษรจีนที่อยู่บนหมากรุกแต่ละตัวทำให้นักเรียนไทยที่ไม่เคยเรียนภาษาจีนมาก่อน พยายามจำลักษณะตัวอักษร เสมือนได้ค่อย ๆ เรียนรู้วัฒนธรรมจีนไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นลักษณะของสงครามจีนโบราณ เช่น มักจะเลือกแม่น้ำเป็นเส้นพรมแดนกันแผ่นดิน เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าการเล่นหมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์จีน

นายฮวางรู่เตี้ยน (黄瑞簪) (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทที่เป็นกิจกรรมนันทนาการที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศจีน ได้เล่าว่า

“...ตอนที่ผมยังอยู่ที่ประเทศจีนก็เล่นเป็นแล้ว หมากรุกจีนทำให้ผมได้รู้จักเพื่อนคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีน เพราะว่าผู้เล่นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ที่ไหนมีคนเล่นหมากรุกจีนผมก็จะไปที่นั่น ตอนนี่ถึงวัยเกษียณแล้ว มีเพื่อนเล่นด้วยกันจะไม่เบื่อ ไม่เหงา ไม่คิดมาก... พวกคอมพิวเตอร์ผมเล่นไม่เป็นหรอก หมากรุกจีนง่าย ๆ สนุกดี ฆ่าเวลา...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่นิยมเล่นกันในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของประเทศจีน การเล่นหมากรุกจีนเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เล่นได้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ได้รับความความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งกล่าวได้ว่า ที่ไหนมีคนจีนที่นั่นก็มีคนเล่นหมากรุกจีน ทำให้ความเป็นจีนเด่นชัดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันเล่นในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีน ส่งผลไปถึงการสร้างค่านิยมที่ดี เช่น ความสามัคคี เป็นต้น

4.2.2 บทบาทด้านวัฒนธรรมที่ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดี

ค่านิยมเป็นความคิดหรือความเชื่อที่บุคคลพิจารณาแล้วว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีคุณค่า จึงนำมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ค่านิยม หรือความคิดกระแสหลักในทางที่ดี สามารถช่วยลดความขัดแย้งของบุคคลในสังคม มีความเห็นคล้อยตามกัน จนเกิดความสามัคคี กลมเกลียวกัน ความสามัคคีทำให้เกิดความแข็งแกร่งในสังคม มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่คณะ หมากรุกจีนนอกจากเป็นกิจกรรมนันทนาการช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ยังมีบทบาทช่วยปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ด้วย

1) สร้างความสามัคคี

เนื่องจากหมากรุกจีนทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันเล่น และมีผู้ดู ผู้ที่มารวมตัวกันบ่อย ๆ โดยมีจุดหมายร่วมกันที่การเล่นหมากรุกจีน ดังนั้นการรับรู้หรือการสื่อสารจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ขัดแย้งกัน มีความพึงพอใจอยู่กับการแสดงสติปัญญาของฝ่ายหนึ่งที่จะเอาชนะอีกฝ่ายหนึ่ง จากกิจกรรมร่วมกันนี้ทำให้เด็ก ๆ ได้เห็นบ่อย ๆ จึงเข้ามาดูด้วย เกิดการรวมตัวมากขึ้น ไม่เฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น เด็ก ๆ ที่สนใจมักจะเข้ามารวมกลุ่มกับผู้ใหญ่ด้วย เท่ากับการเพิ่มจำนวนคนให้มากขึ้น

แม้บางคนจะเรียนรู้ด้วยตัวเอง แต่เมื่อเกิดปัญหาติดขัด ก็หาโอกาสถามปัญหานี้กับผู้ใหญ่เสมอ แต่สิ่งนี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ดังที่

นายวราภา มงคลรัตนมณี (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนช่วยสร้างความสามัคคี ได้เล่าว่า

“...ก็เห็นผู้ใหญ่เล่นหมากรุกจีน ผมก็เลยไปดูผู้ใหญ่เล่น ดูไปดูมาก็เรียนรู้วิธีการเล่น แต่ไม่มีผู้ใหญ่สอนให้เลย ผมเรียนเอง...”

นายสุระ สิ้นรัชสกุล (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนช่วยสร้างความสามัคคี ได้เล่าว่า

“ตอนเด็ก ๆ ไม่มีอะไรให้เล่น เห็นผู้ใหญ่เล่น ก็เลยสนใจ คุณปู่เป็นคนสอนให้.. ที่ชุมชนมีคนเล่นหมากรุกจีนในเวลาว่าง บางทีก็ชวนเพื่อนมาเล่นด้วยกัน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สมัยก่อนประชาชนไม่มีกิจกรรมนันทนาการหลากหลายอย่างปัจจุบัน โดยเฉพาะเด็ก ๆ มักจะไม่มีของเล่นมากมาย เมื่อเห็นผู้ใหญ่ในหมู่บ้านรวมตัวเล่นหมากรุกจีนด้วยกัน จึงเกิดความสนใจแล้วเข้าไปเรียนรู้และร่วมเล่นด้วยกัน ทำให้คนในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น เสริมสร้างความสามัคคีภายในชุมชน โดยให้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน

นายฮว่างรู่เตี้ยน (黄瑞簪) (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนช่วยสร้างความสามัคคี ได้เล่าว่า

“...การเล่นหมากรุกจีนสร้างความสามัคคีและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเล่นหมากรุกจีนทำให้เราได้รู้จักเพื่อนใหม่ เพราะในกรุงเทพฯ มีการร่วมตัวตามที่ตั้งต่าง ๆ ...”

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนช่วยสร้างความสามัคคี ได้เล่าว่า

“...ในสวนลุมพินีผู้เล่นส่วนใหญ่เป็นคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีน คนไทยมีแค่ 2-3 คนเท่านั้นเอง ถึงแม้ว่าเราไม่รู้จักกันแต่เราก็สามารถมานั่งเล่นด้วยกันนะครับ ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนทำให้คนแปลกหน้ามีโอกาสได้รู้จักกันและร่วมกิจกรรมด้วยกัน เป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ความประทับใจร่วมกัน เกิดความรักใคร่ ความชอบพอกัน และความเป็นมิตรกัน จะเป็นหลักพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หากมนุษย์มีแนวโน้มที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ย่อมมีความชอบพอกับคนที่มีความเหมือนหรือคล้ายกับตัวเอง ดังนั้นผู้ที่รวมตัวกันเล่นหมากรุกจีนย่อมมีความเข้าใจในความคิดและทัศนคติที่เหมือนหรือคล้ายกัน จะก่อให้เกิดความสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน ดังข้อมูลที่จะยกบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้ที่แสดงให้เห็นว่า ความสามัคคีจากการเล่นหมากรุกจีน เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว ตามที่

เด็กชายภูเบศ ธรรมชนะกุล (5 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...แต่ว่าผมก็ไม่ได้เล่นบ่อย ๆ แค่เล่นกับคุณปู่เท่านั้น ตอนนี่ไม่มีเพื่อนเล่นเป็น พวกเพื่อนก็ไม่สนใจเรื่องนี้ ถ้ามีเวลาว่างพวกเขา ก็จะชวนไปเล่นเกมส์ เล่นดนตรี...”

ในคำสัมภาษณ์นี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนปัจจุบันไม่สนใจเล่นหมากรุกแล้ว เป็นการเล่นแบบโบราณ แต่จะสนใจการเล่นที่สมัยใหม่มากกว่า ซึ่งกล่าวได้ว่าสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงนี้ จึงพยายามเผยแพร่วัฒนธรรมการเล่นหมากรุกจีนให้กว้างขวางขึ้นและประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง

นายประสิทธิ์ พิณีจโสภณพรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...เนื่องจากสมาคมมีความประสงค์ที่จะขยายกิจกรรมการกีฬาหมากรุกจีน ให้แก่คนไทยได้เรียนรู้และทดลองที่จะลองเล่น ทางสมาคมจึงมีการแจกชุดกระดานหมากรุกและตัวหมากรุกฟรีให้แก่ สมาคม สโมสร สถาบัน ชมรม...”

นายพงศกร บุญเสริมทวีโชค (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ในโรงเรียนมีชมรมหมากรุกจีน ครูสอนภาษาจีนจะมีการเปิดชมรมจีนต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสวัฒนธรรมจีน หมากรุกจีนทำให้ผมได้มีกิจกรรมทำร่วมกับเพื่อนร่วมเรียน ทำให้ผมได้รู้จักเพื่อนมากขึ้น บางทีหลังเลิกเรียนเราก็จะรวมตัวเล่นหมากรุกจีน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันนี้วัยรุ่นไทยมีกิจกรรมนันทนาการหลากหลาย ทำให้ความสนใจที่มีต่อหมากรุกจีนน้อยลง ทางสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยเห็นสภาพที่เป็นอยู่ของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทยในปัจจุบัน สมาคมจึงต้องการให้คนรุ่นหลังมาเรียนรู้และร่วมเล่นด้วยกัน จึงมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเล่นหมากรุกจีนต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษา ซึ่งทำให้นักเรียนในสถาบันการศึกษาบางแห่งได้รับประโยชน์จากการเล่นหมากรุกจีน เช่น ในบทสัมภาษณ์มีการกล่าวถึงหมากรุกจีนที่ทำให้นักเรียนที่ไม่ได้เรียนอยู่ห้องเดียวกัน ให้มีโอกาสที่ดีในการค้นพบมิตรภาพใหม่ ๆ

นายประสิทธิ์ พิณีจโสภณพรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...หลายปีที่ผ่านมาสมาคมมีกิจกรรมหลายอย่างเพื่อสนับสนุนวงการหมากรุกจีนในสังคมไทย สมาชิกของสมาคมหลายท่านได้บริจาคเงินเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้เผยแพร่การเล่นหมากรุกจีน ให้ประชาชนไทยได้รู้จักหมากรุกจีนมากขึ้น จึงมีการบริจาคเงินเพื่อเป็นงบประมาณของกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งหมากรุกจีนทำให้สมาชิกเกิดการร่วมมือร่วมใจอนุรักษ์วัฒนธรรมส่วนนี้ด้วยความจริงใจ จึงก่อให้เกิดความสามัคคีในองค์กร

นายสมบัติ ศรีประเสริฐ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทด้านวัฒนธรรมที่ช่วยปลูกฝังค่านิยมและความสามัคคี ได้เล่าว่า

“...ในอนาคตโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยคงจะต้องพึ่งพาอาศัยเกี่ยวกับกีฬาประเภทนี้เป็นอย่างยิ่ง ประเด็นแรกที่อยากจะขอความร่วมมือจากทางสมาคมหมากรุ๊กจีน ก็คือ ขอครูที่จะมาสอนเกี่ยวกับกฎและกติกา และเชิญมาร่วมงานหรือกิจกรรมทุก ๆ ครั้งที่จัดขึ้น เพื่อให้ทางโรงเรียนและทางสมาคมนั้นมีความเกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกันมากขึ้น...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุ๊กจีนทำให้สมาคมหมากรุ๊กจีน (เชียงใหม่) แห่งประเทศไทยและสถาบันการศึกษามีความเกี่ยวพันกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับสององค์กร เสริมสร้างความเข้าใจอันดี และความสามัคคีระหว่างสมาคมหมากรุ๊กจีน (เชียงใหม่) แห่งประเทศไทยและสถาบันการศึกษา ให้สององค์กรร่วมกันพัฒนาการศึกษาและสร้างกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของประเทศไทย

นายภาคย์ เสถียรพัฒน์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุ๊กจีนช่วยสร้างความสามัคคี ได้เล่าว่า

“...เราเหมือนการสร้างสะพานเล็ก ๆ ได้เจอเพื่อนใหม่ ๆ โดยเฉพาะเพื่อนบ้านเรา ประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่เติบโตที่เร็วมาก แล้วก็ประเทศที่ใหญ่มากในโลกเลย เพราะฉะนั้นถ้าเราได้สร้างพันธมิตรกับเพื่อนบ้านเราได้ ผมก็คิดว่าเราสามารถส่งเสริมอะไรได้หลาย ๆ อย่าง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุ๊กจีนจะเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะความร่วมมือของ “อาเซียน+3” ทำให้ประเทศจีนยังมีความสำคัญต่ออาเซียน การสร้างความสามัคคีกับประเทศจีน จะทำให้ทั้งสองประเทศได้รับผลประโยชน์ยิ่งขึ้น และการเล่นหมากรุ๊กจีนก็ได้มีส่วนส่งเสริมให้ผู้เล่นแต่ละชาติมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2) หลักการที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

ผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การเรียน และชีวิตประจำวัน จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดี และมีการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพฤติกรรม หรืออุปนิสัย การเล่นหมากรุ๊กจีนจะช่วยให้ผู้เล่นมีการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประเมินความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา คอยตรวจสอบว่าตัวเองมีจุดแข็งและจุดบกพร่องในด้านใดบ้าง และพยายามที่จะหาทางพัฒนาจุดแข็งและปรับปรุงจุดบกพร่องของตนให้ดีขึ้น การพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจะนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จในอนาคต

2.1) การจัดคนให้เหมาะกับงาน

การเล่นหมากรุ๊กจีนจำลองจากการทำสงครามจีนโบราณ มีขุนพลและกำลังพล ผู้เล่นต้องรู้จักตำแหน่งของหมากแต่ละตัว การวางแผนกลยุทธ์ นอกจากนี้หากอยากเป็น

ผู้เชี่ยวชาญในหน้าที่การงานด้านใดก็ต้องฝึกฝนตนเองกับการงานด้านนั้น จำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการเดินหมาก ปรัชญาในการเล่นหมากรุกจีนยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการงาน ดังที่

นายยุทธชัย เดชะวนากร (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...ตัวหมากแต่ละตัวต่างมีตำแหน่งของตัว ตัวเรือ(จิว) นี้สำคัญมาก พลังมหาศาล เรือตัวหนึ่งคุมแปดทิศเลยนะ แต่ถ้าเราเดินไม่เป็น มันก็ไม่มีประโยชน์ ส่งไปให้เขากินอย่างเดียว ชีวิตเราก็เหมือนกัน เราอาจจะมียิ่งดี ๆ อยู่ในมือ แต่เราไม่รู้คุณค่าของมัน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนทำให้เห็นว่า หากเราไม่รู้คุณค่าของสิ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมจะทำให้เกิดความเสียหาย เช่น ในการบริหารงานหากผู้มอบหมายงานไม่รู้ความสามารถของพนักงานแต่ละคน เช่น บางคนมีความสามารถในเรื่องหนึ่ง แต่อาจจะไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมาย หากผู้มอบหมายงานไม่ได้พิจารณาสิ่งเหล่านี้ ก็ตัดสินใจให้คนที่ไม่เหมาะสมไปทำงานชิ้นนั้น ย่อมจะไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นได้ และกระทบต่อองค์กรหรือสังคมต่อไป

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจีนมันเป็นวิชาที่ลึกซึ้งมาก บนกระดานหมากจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาครับ การเล่นหมากรุกที่ดียังต้องรู้จักความสำคัญของตัวหมาก การตัดสินใจในการวางตำแหน่งแล้วหน้าที่ของตัวหมากนั้น ๆ เช่น ตัวหมากแต่ละตัวมีหน้าที่ที่แตกต่างกัน บางอย่างทำแทนกันได้ แต่บางอย่างก็ไม่สามารถแทนกันได้ เนี่ยเหมือนกับนักบริหารที่เข้าใจถึงความสามารถของลูกน้องแล้วเลือกใช้หรือให้ตำแหน่งงานตามความสามารถและความเหมาะสมครับ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนผู้เล่นต้องรู้จักการวางตำแหน่งของหมากแต่ละตัวให้ถูกต้อง และใช้ตัวหมากตัวนั้นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จึงสามารถเอาชนะอีกฝ่ายหนึ่งได้ เหมือนการบริหารงานในชีวิตประจำวัน ในการคัดเลือกพนักงานขององค์กรให้เหมาะสมกับงาน ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจำเป็นต้องรู้คุณสมบัติของพนักงานทั้งในเชิงของความสามารถ ทักษะคติ ความสนใจ ตลอดจนบุคลิกท่าทาง อุปนิสัย จึงสามารถเลือกผู้ที่เหมาะสมกับงานนั้น ๆ

2.2) การสร้างนิสัยที่พึงประสงค์

นิสัยที่พึงประสงค์จะช่วยสร้างความประทับใจแก่คนรอบข้าง สร้างความน่าเชื่อถือแก่ตัวเราเอง ผู้ที่ประสบความสำเร็จนั้น มีนิสัยที่พึงประสงค์บางอย่างที่คล้ายคลึงกัน แม้ว่าการใช้ชีวิตจะแตกต่างกันก็ตาม หากเราสังเกตดูจะพบว่า ผู้เล่นหมากรุกจีนมักจะมีนิสัยที่ดีที่คล้ายคลึงกัน เช่น สุขุม รอบคอบ มีวินัย รู้จักวางแผน ฯลฯ

นายภาคย์ เสถียรพัฒน์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...เยาวชนสมัยนี้มีเวลาเยอะนะครับ ก็น่าจะเอาเวลามาใช้เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ความคิด แล้วก็ฝึกฝนวินัย เรียนรู้กลยุทธ์การเล่นเกมนะครับ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนจะช่วยสร้างสรรค์ความคิด ฝึกให้ผู้เล่นเป็นคนมีระเบียบวินัย ระเบียบวินัยนับเป็นลักษณะชีวิตพื้นฐานสำคัญที่นำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต เพราะว่าผู้ที่มีวินัยมักจะมีลักษณะเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ เคารพ และให้เกียรติผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เป็นนิสัยที่พึงประสงค์

นายสุระ สิ้นธยศกุล (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจะสอนให้คนเล่นรู้จักวางแผน มีความคิดเป็นระเบียบ นักหมากรุกชั้นนำคือนักวางแผนที่ดี เพราะในการเล่นนั้น ผู้เล่นต้องมีการวางแผน ตั้งแต่ขั้นตัวหมากรุก เดินหมากแต่ละตัวให้ได้จังหวะ ทั้งรุกและรับ ไม่ว่าจะรุกหรือรับแบบใด ก็ต้องวางแผนรุกและรับให้ถูกต้อง... หมากรุกจีนเป็นกีฬาที่สอนให้เป็นคนรู้จักแพ้ รู้จักชนะ และรู้จักการให้อภัยคนอื่น ฝึกให้เป็นคนใจกว้าง เมื่อไปทำงานก็ได้ร่วมงานกับคนอื่นได้อย่างดี...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนฝึกให้ผู้เล่นเป็นผู้รู้จักมีการวางแผนการดำเนินชีวิต การงาน หรือการเรียนอย่างเป็นระบบ รู้จักจับจังหวะรุก-รับ นอกจากนี้ยังฝึกให้เป็นผู้ใจกว้าง ชนะไม่หยิ่ง แม้จะแพ้ก็ไม่ท้อถอย

นายจิรพัฒน์ โชคศิริวิทยา (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...ถ้าเราเล่นคนเดียว บางทีก็อาจจะยังไม่รู้ว่าการเดินอย่างนี้มีมันมีเทคนิคอะไรบ้าง อันที่สอง ก็คือแบบว่าให้เราไปเล่นกับคนอื่นที่เราไม่รู้จักมาก่อน ให้เราฝึกเล่นกับเขา แล้วดูว่าเขามีเทคนิคอะไรบ้างนะครับ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนฝึกให้ผู้เล่นเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่หยิ่ง ยอมรับข้อจำกัดและความไม่สมบูรณ์ของตนเอง แล้วนำข้อดีของคนอื่นมาปรับปรุงข้อด้อยให้ตนเองสมบูรณ์ขึ้น ให้ความรู้สึกที่เป็นมิตรกับผู้อื่น ช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทด้านวัฒนธรรมที่ช่วยปลูกฝังค่านิยมและความสามัคคี ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจีนเป็นเกมที่ฝึกสติปัญญา ทำให้คนเราเป็นคนละเอียด รอบคอบ รู้จักระวังตัวมากขึ้น อย่างมองแค่เปลือกนอก บางทีดูเขาตั้งใจเดินตัวหมากตัวนี้ แต่ที่แท้จริงเขาอยากทำให้เราประมาท...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นหมากรุกจีนช่วยสร้างนิสัยที่พึงประสงค์แก่ผู้เล่น ทำให้เป็นคนสุขุม รอบคอบ เตือนใจผู้เล่นให้รู้จักระมัดระวัง อย่างมองคนแค่เปลือกนอก หลงเชื่อง่ายจะทำให้สูญเสีย

2.3) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

นายศรีณยู ชัยแสง (26 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อด้านร่างกาย ได้เล่าว่า

“...การเล่นหมากรุกจีนช่วยให้ผมใช้เวลาว่างอย่างมีประสิทธิภาพที่บ้านผมอยู่แถว ๆ นี้ ถ้ามีเวลาว่างผมก็จะเดินมาที่สมาคม เล่นหมากรุกจีนครับ...”

นายจิรายุส ฉันทาปกรณ์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...กีฬานี้ก็เป็นอะไรที่มันสร้างสรรค์ทำให้ผมได้รู้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ครับ แล้วก็เห็นว่าเป็นกีฬาที่ดีครับ...”

นายสารัช กาลวิโรจน์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...การเล่นกีฬาหมากรุกจีนของผมครับ คือ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์นะครับ...ส่วนมากวัยรุ่นสมัยนี้นั้นก็จะมีเวลาว่างมากครับ ก็อาจจะไปเล่นเกม ทำอะไรอย่างนั้นครับ ผมว่าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์คิดว่ามาเล่นหมากรุกอะไรอย่างนี้ครับ...”

นายสมบัติ ศรีประเสริฐ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นโรงเรียนชายล้วน มีจำนวนเด็ก 4,000 คนได้มีกีฬาอีกประเภทหนึ่งขึ้นมาสำหรับใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์...”

นายภาคย์ เสถียรพัฒน์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...เยาวชนสมัยนี้มีเวลาเยอะนะครับ ก็น่าจะเอาเวลามาใช้เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ความคิด แล้วก็ฝึกฝนวินัย เรียนรู้กลยุทธ์ การเล่นเกม นะครับ...”

สรุปได้ว่า การเล่นหมากรุกจีนมีบทบาทต่อสังคมและคนในสังคมในด้านการปลูกฝังค่านิยมที่ดี การปฏิบัติต่อคนในกลุ่ม มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นการศึกษาอบรมทางอ้อมที่เป็นไปตามอรรถยาศัย โดยได้เรียนรู้เทคนิคการทำงาน ซึ่งมีประโยชน์มากมายโดยเฉพาะการมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

4.3 บทบาทของหมากรุกจีนที่มีต่อวัฒนธรรม

การเล่นหมากรุกจีนเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์จีนอย่างชัดเจนและมีการส่งเสริมให้เล่นในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีนมานานแล้ว ปัจจุบันการเล่นหมากรุกจีนมีการเล่นเผยแพร่ทั่วไป โดยเฉพาะในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน แต่ยังเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามสถาบันการศึกษา ทั้งในระดับ

มหาวิทยาลัยและโรงเรียนมัธยมด้วย ซึ่งเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านการเล่นหมากรุกจีน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 การสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน

วัฒนธรรมทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความมั่นคงในสังคม ช่วยสร้างความสามัคคี ช่วยลดความขัดแย้งทำให้เกิดสันติสุข ชาวจีนที่อพยพมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันก็ยังรักษาอัตลักษณ์เฉพาะตัวไว้ ทั้งในด้านคุณสมบัติประจำตัว ด้านแนวคิด คุณธรรม ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชาวจีนที่อพยพมาประเทศไทยได้นำวัฒนธรรมการเล่นหมากรุกจีนเข้ามาในสังคมไทยเมื่อประมาณ 70-80 ปีมาแล้ว (พ.ศ. 2476-2486) ได้เผยแพร่ตามชุมชนชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีน สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งด้วยการปฏิบัติ โดยนิยมเล่นกันในศาลเจ้า ร้านกาแฟ และในชุมชนที่มีชาวจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีน ที่ผ่านมาการเล่นหมากรุกจีนมีพัฒนาการมาตามลำดับ

นายสุรชัย ธรรมมงคลเดช (26 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ได้เล่าว่า

“...ผมรู้จักหมากรุกจีนเพราะว่าตอนเด็ก ๆ ไม่มีอะไรให้เล่น เห็นผู้ใหญ่เล่นหมากรุกจีนก็ไปดู ยืนดูผู้ใหญ่เล่นกันก็ได้เรียนรู้วิธีการเล่น...”

นายสุระ สินธยศกุล (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ได้เล่าว่า

“...ตอนเด็ก ๆ ไม่มีอะไรให้เล่น เห็นผู้ใหญ่เล่น ก็เลยสนใจ คุณปู่เป็นคนการสอนวิธีการเล่นหมากรุกจีนให้ผม ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันร่วมด้วยครับ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ได้รับความนิยมมากในสมัยก่อน ส่วนใหญ่มักเล่นกันในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน เนื่องจากสมัยก่อนยังไม่มีกิจกรรมนันทนาการมากมายและหลากหลายอย่างปัจจุบัน เมื่อเด็กและเยาวชนในชุมชนเห็นผู้ใหญ่เล่นก็จะเข้าไปดูและเรียนรู้วิธีการเล่น หากเด็ก ๆ มีข้อสงสัย ก็จะเก็บไว้ถามผู้ใหญ่เมื่อมีโอกาส เพราะโดยมารยาท ในระหว่างเล่นหมากรุกจีน ห้ามถาม ห้ามคุย เพื่อให้ผู้เล่นมีสมาธิในการเล่นหมากรุกอย่างแท้จริงจากการเรียนรู้เหล่านี้ หมากรุกจีนเลยได้สืบทอดต่อกันมา

นายสมบัติ ศรีประเสริฐ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ได้เล่าว่า

“...แนวคิดการจัดการแข่งขันครั้งนี้ เพราะว่าประเด็นแรก กีฬาหมากรุกจีนเป็นกีฬาที่น่าสนใจและเป็นกีฬาอาจจะมีมานานแล้วสำหรับในประเทศไทย แต่ในโรงเรียนมัธยมศึกษายังไม่เป็นที่แพร่หลาย การจัดการแข่งขันครั้งนี้ทำให้นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้เข้าใจและเรียนรู้กฎและกติกาการเล่นหมากรุกจีนเป็นอย่างดี...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นเวลานานแล้วในหมู่ชุมชนชาวจีน แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายทั่วไปในสังคมไทย โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา จนเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 หมากรุกจีนเพิ่งได้รับการส่งเสริมจาก

ภาครัฐ โดยการกีฬาแห่งประเทศไทยที่ให้การยอมรับว่าหมากรุ๊กจิ้นเป็นกีฬาที่เล่นกันในกลุ่มหรือชุมชนเล็ก ๆ ประเภทหนึ่ง ซึ่งก่อนหน้านี้ในสังคมไทยหมากรุ๊กจิ้นเป็นแค่กิจกรรมนันทนาการอย่างหนึ่ง หลังจากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐทำให้หมากรุ๊กจิ้นได้รับความสำคัญมากขึ้น มีโอกาสเผยแพร่ในสถาบันการศึกษาอย่างกว้างขวาง เท่ากับเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมจิ้นไปโดยปริยาย

นายสุระ สิ้นธยศกุล (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจิ้น ได้เล่าว่า

“...เดือนหน้าผมจะไปที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยสอนนักเรียนเล่นหมากรุ๊กจิ้นครับ ก่อนหน้านี้นายกและผู้จัดการเป็นผู้สอน ผมรู้สึกว่าการจิ้นจะทำให้วัยรุ่นไทยสนใจเรียนรู้หมากรุ๊กจิ้น มีบทบาทสำคัญต่อการเผยแพร่หมากรุ๊กจิ้นครับผม...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในอดีตการสืบทอดหมากรุ๊กจิ้นเกิดขึ้นเพราะในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจิ้นจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง แต่ปัจจุบันสมาคมมีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เริ่มมีการสอนหมากรุ๊กจิ้นในโรงเรียน ทำให้นักเรียนไทยได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมจิ้นมากขึ้น ในอีกด้านหนึ่งก็มีส่วนช่วยสืบทอดภาษาและวัฒนธรรมจิ้นในสังคมไทย ให้กว้างขวางมากขึ้นกว่าแต่ก่อน

นายภาคย์ เสถียรพัฒน์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจิ้น ได้เล่าว่า

“...เยาวชนสมัยนี้มีเวลาเยอะนะครับ ก็น่าจะเอาเวลามาใช้เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ความคิด แล้วก็ฝึกฝนวินัย เรียนรู้กลยุทธ์ การเล่นเกมนะครับ ในเวลาเดียวกันก็ส่งเสริมสิ่งที่พ่อแม่เราให้มา อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย-จิ้น...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุ๊กจิ้นเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากมีประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรงแล้ว ยังเป็นช่องทางสืบทอดวัฒนธรรมจิ้นในสังคมไทย ให้เยาวชนไทยรู้จักและช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมจิ้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตว่า ปัจจัยทางการเมืองมีบทบาทต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง หลายปีมานี้ประเทศจีนพัฒนาอย่างรวดเร็ว การเติบโตทางเศรษฐกิจ การทหารและการเมืองของจีน ถูกจับตามองอย่างใกล้ชิดโดยประเทศมหาอำนาจสหรัฐอเมริกาและประเทศเพื่อนบ้านของจีน เช่น ญี่ปุ่น อินเดีย และอาเซียน เนื่องจากการเติบโตของจีนย่อมมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อประเทศต่าง ๆ จึงทำให้คนไทยนิยมการเรียนภาษาจีนมากขึ้น เพื่อรู้เขารู้เรา ส่งผลให้วัฒนธรรมจิ้นได้รับความนิยมจากวัยรุ่นไทยมากขึ้น

นายสมบัติ ศรีประเสริฐ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจิ้น ได้เล่าว่า

“...โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้เปิดโครงสร้างภาษาจีนขึ้นมา และมีความเกี่ยวข้องกับเกี่ยวพันกับประเทศจีนมากขึ้น จึงต้องการที่จะเรียนรู้กีฬาของจีน...”

นายภาคย์ เสถียรพัฒน์ (27 ตุลาคม 2555 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ สืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ได้เล่าว่า

“...หมากรุกจีนมีประโยชน์ต่อประเทศไทยมาก โดยเฉพาะด้านเรา ได้เรียนรู้การเล่นหมากรุกจีนนะครับ เราเหมือนการสร้างสะพานเล็ก ๆ ได้ เจอเพื่อนใหม่ ๆ โดยเฉพาะเพื่อนบ้านเรา ประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่เติบโตที่เร็วมาก แล้วก็ประเทศที่ใหญ่มากในโลกเลย เพราะฉะนั้นถ้า เราได้สร้างพันธมิตรกับเพื่อนบ้านเราได้ ผมก็คิดว่าเราสามารถส่งเสริมอะไรได้หลาย ๆ อย่าง หมากรุกจีนจะให้ประโยชน์ประเทศไทยในแง่ว่า การที่เราเล่นหมากรุกจีนกับเพื่อนนี่นะ มันจะได้เข้าใจเราได้เข้าใจเขา พอเรามีเพื่อนหลาย ๆ คน ก็เหมือนกับว่าเรามีสะพานหลาย ๆ สะพาน ถ้า เราเอาสะพานมารวมกัน สะพานเล็กก็ใหญ่ขึ้น พอเรามีสะพานใหญ่ขึ้น ใหญ่ขึ้น มันก็จะเป็สะพานที่เชื่อมระหว่างสองประเทศได้ ส่งเสริมทั้งสอง ฝ่ายให้เป็นเพื่อนที่ดี และเป็นเพื่อนที่ยาวนาน...”

นายพงษ์สุกร ตินวรานนท์ (5 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ สืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ได้เล่าว่า

“...เรามีชมรมหมากรุก เราเล่นทั้งหมากรุกจีน หมากรุกไทย หมากรุกสากล และหมากรุกเกาหลีเป็นต้น ปกติจะเล่นกับเพื่อนในชมรม แต่ตอนนี้ก็มีเกมหมากรุกจีนออนไลน์ด้วย บางคนได้รู้จักหมากรุกจีนก็เพราะ เกมหมากรุกจีน ผมมีเพื่อนหลายคนชอบเล่นเกมหมากรุกจีน ถึงแม้ว่า เราไม่ได้เรียนภาษาจีน แต่เราก็สามารถจำตัวหมากรุกได้ ตอนนี้จีนเริ่มมี อิทธิพลในโลกมากขึ้น ทำให้มีวัยรุ่นไทยสนใจหมากรุกจีนมากขึ้น...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ประเทศจีนเริ่มมีอิทธิพลในโลกมากขึ้น เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการส่งเสริมให้คนไทยสนใจเรียนรู้วัฒนธรรมจีน หมากรุกจีนเป็นกิจกรรม นันทนาการที่มีเอกลักษณ์แบบจีน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจีน การเล่นเกมหมากรุกจีนกลายเป็น สื่อกลางช่วยสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในสังคมไทย

สรุปได้ว่า หมากรุกจีนเป็นกีฬาที่จำลองจากสงครามจีนโบราณ “สงครามฉู่-ฮั่น” ซึ่งเป็น เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ มีประวัติมากกว่า 2,500 ปี และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจีน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์จีนที่โดดเด่นและมีการสืบทอดในสังคมไทย โดยได้รับการสนับสนุน อย่างเป็นทางการจากรัฐบาลไทย จึงมีส่วนทำให้วัฒนธรรมจีนเผยแพร่ผ่านการเล่นเกมหมากรุกจีนได้อย่าง กว้างขวางอีกด้วย

4.3.2 ตัวอย่างของการสะท้อนอัตลักษณ์ของประชาคมอาเซียน (ASEAN) ที่มี “วัฒนธรรมร่วม” ของชาวจีนโพ้นทะเล

การเล่นหมากรุกจีนมีมายาวนานในสังคมไทย จากคำบอกเล่าที่มีความน่าเชื่อถือแสดงให้เห็นว่า เมื่อประมาณ 70-80 ปี (ราว พ.ศ. 2476-2486) ที่แล้วชาวจีนที่อพยพมาประเทศไทยได้นำ วัฒนธรรมการเล่นหมากรุกจีนเข้ามาสู่สังคมไทย และดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติในวิถีชีวิตปกติ จนมี การรวมกลุ่มกันเล่นอย่างไม่เป็นทางการ ต่อมาจึงตั้งกลุ่มและชมรมขึ้น การเล่นหมากรุกจีนมีการ

เปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเนื่องจากเป็นนันทนาการที่ชาวจีนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทยจึงขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อชาวจีน สิ่งที่น่าสนใจ คือ พ.ศ. 2530 กีฬาหมากรุกจีนได้ก่อตั้งเป็นสหพันธ์ขึ้นครั้งแรก ชื่อว่า สหพันธ์หมากรุกเซียงฉีเอเซีย โดยมี 5 ประเทศและ 2 เขตปกครองพิเศษของจีนร่วมจัดตั้งขึ้น คือ 1. จีน 2. ไทย 3. สิงคโปร์ 4. มาเลเซีย 5. ฟิลิปปินส์ 6. มาเก๊า 7. ฮองกง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนเป็นวัฒนธรรมสำคัญวัฒนธรรมหนึ่งที่เป็นวัฒนธรรมหลักของจีน หมากรุกจีนได้เผยแพร่ไปทั่วโลก โดยเฉพาะในหลายประเทศที่ชาวจีนไปตั้งถิ่นฐานถาวร

จากข้อมูลเอกสารของสมาคมหมากรุกจีน (เซียงฉี) แห่งประเทศไทยที่มีการจัดการแข่งขันระดับภูมิภาคเอเชียหลายครั้ง ทำให้เห็นว่าประเทศที่เข้าแข่งขันมีชาวจีนโพ้นทะเลอยู่ในประเทศเหล่านั้น แสดงว่าชาวจีนเหล่านั้นได้นำหมากรุกจีนไปเผยแพร่ในประเทศเหล่านั้นเช่นกัน สิ่งนี้จึงเห็นว่าหมากรุกจีนเป็น “วัฒนธรรมร่วม” ตัวอย่างหนึ่ง ช่วง 2-3 ปีนี้กระแสการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ประชาชนอาจจะได้ยินคำว่า “วัฒนธรรมร่วม” เสมอ ดังนั้นหมากรุกจีนจึงอาจเป็นวัฒนธรรมที่ช่วยสร้างสันติสุข ส่งเสริมสันติภาพ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ลดช่องว่างทางการพัฒนา และส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยความร่วมมือ 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประเทศต่าง ๆ ต้องรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงจะสามารถร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้สึกดังกล่าวนี้จำต้องอาศัย “ความเชื่อมต่อ” ซึ่งความเชื่อมต่อกันระหว่างชาติต่าง ๆ ที่เด่นชัดที่สุดก็คือ “วัฒนธรรมร่วม” ถือเป็นหัวใจของการเป็นประชาคมอาเซียนที่เป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแท้จริง แม้ว่าแต่ละประเทศต่างก็มีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องชาติพันธุ์ ภาษา วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม มีลักษณะของความเป็นพหุสังคมสูง แต่ภายใต้ความหลากหลายเหล่านั้น กลับมีต้นรากทางวัฒนธรรม หรือมีทุนทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน

เนื่องจากปัจจุบันนี้สมาชิกสหพันธ์หมากรุกเซียงฉีเอเซียมี จีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย พม่า กัมพูชา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ออสเตรเลีย อินเดีย ซึ่งสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ นอกจากประเทศลาวที่ยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกสหพันธ์หมากรุกเซียงฉีเอเซีย ที่เหลือทั้งหมดก็เป็นสมาชิกสหพันธ์หมากรุกเซียงฉีเอเซีย อีกทั้งประเทศจีนเข้ามามีบทบาทในสังคมโลก และได้รับผลประโยชน์จากความร่วมมือ “อาเซียน+3” ในทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความสนใจเรียนรู้ภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนมากขึ้น อาจจะมีหวังได้ว่าหมากรุกจีนเป็นตัวอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมร่วมของอาเซียน ที่สามารถจะได้รับการส่งเสริมให้มีการเล่นแพร่หลายมากขึ้น มิใช่เพื่อผลทางเศรษฐกิจอย่างเดียวแต่หมายถึงการฝึกฝนตนเองในหมู่เยาวชนที่จะเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและและการทำงานอาชีพเช่น การเป็นผู้มีวินัย รู้จักการวางแผน การฝึกสมาธิเพื่อตั้งรับต่อปัญหาหรืออุปสรรคเฉพาะหน้าจนมาสู่การสร้างความสำเร็จที่ทั้งเป็นกิจกรรมที่สามารถทดแทนกิจกรรมจากเครื่องมือสื่อสารทันสมัยที่มีลักษณะเป็นเกมการแข่งขันที่รุนแรง